

Súkromná základná škola slobodného demokratického vzdelávania Private elementary school of democratic education

Galaktická 9, 04012 Košice - www.slobodnaskola.sk - info@slobodnaskola.sk +421 948 223 247

PÄŤ ROKOV SLOBODNEJ ŠKOLY: AKÉ VÝSLEDKY DEMOKRACIE A SEBARIADENÉHO VZDELÁVANIA VIDIA VÝSKUMNÍCI V EXPERIMENTÁLNEJ ZÁKLADNEJ ŠKOLE?

Súkromná základná škola slobodného demokratického vzdelávania, Galaktická 9, Košice,
info@slobodnaskola.sk, +421 552302623 | +421 948223247

Tlačová správa

Päť rokov unikátneho školského experimentu a výskumu v Košiciach

Košice, 1. september 2026 - Súkromná základná škola slobodného demokratického vzdelávania v Košiciach ("Slobodná škola") si v týchto dňoch pripomína päť rokov od svojho otvorenia. Ako jediná škola na Slovensku v praxi experimentálne overuje model slobodného demokratického vzdelávania so sebariadeným učením. Pri tejto príležitosti pozýva zástupcov médií, odbornú verejnosť a rodičov na Deň otvorených dverí a oslavu päťročnice, ktoré sa uskutočnia v piatok 11. septembra 2026 v priestoroch školy na Galaktickej 9 v Košiciach. Návštevníci budú môcť na vlastné oči zhodnotiť, ako funguje škola postavená na dôvere, vedeckom výskume a preberaní skutočnej zodpovednosti samotnými žiakmi.

Vedecký výskum pod garanciou univerzity

Slobodná škola nie je neformálna voľnočasová skupina, ale štátom schválená a prísne monitorovaná základná škola s experimentálnym overovaním (EO), ktoré prebieha v súlade so školským zákonom od septembra 2021 a do augusta 2030.

Odborným a metodologickým garantom projektu je Pedagogická fakulta Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre, pod priamym vedením dekana doc. PaedDr. Gábora Pintesa, PhD. Na zbere, spracovaní a interpretácii dát pracuje tím odborníkov vrátane školských psychológov, špeciálnych pedagógov a externých spolupracovníkov. Výskumníci priebežne sledujú nielen kognitívny vývoj a znalosti detí, ale aj ich sociálno-emocionálny rast, tvorivosť a adaptáciu na slobodné prostredie.

Tvrdé dáta: Tvorivosť

Päťročný systematický zber dát prináša prvé dôležité vedecké dôkazy o tom, aké výsledky v kognitívnom a osobnostnom rozvoji má model sebariadeného vzdelávania:

- V štandardizovanom Torranceho figurálnom teste tvorivého myslenia dosiahli žiaci Slobodnej školy štatisticky významne vyššie sumárne skóre ukazovateľov tvorivého potenciálu (priemer 5,76) oproti kontrolnej skupine žiakov z bežných základných škôl (priemer 3,60), podobne v schopnosti elaborácie. Znamená to schopnosť hĺbkového rozpracovania nápadov, vnímanie neobvyklých vizuálnych perspektív, bohatstvo fantázie a vysokú mieru originality.
- Žiaci z bežných škôl v rovnakom časovom limite dosiahli lepšie výsledky vo fluencii, teda rýchlosti generovania nápadov pod tlakom (priemer 19,56 vs 16,20) a v kognitívnej flexibilitě, teda pružnosti prepínania medzi rôznymi kategóriami myšlienok (priemer 10,13 vs. 8,06).

Bežný školský systém deti systematicky trénuje na rýchlu reakciu na podnet pod časovým stresom. Žiaci zo Slobodnej školy v časovom strese vykazujú nižšiu pohotovosť a pomalšie tempo, pretože nie sú zvyknutí vnímať čas ako regulátor svojho výkonu – uprednostňujú hĺbku pred kvantitou, čo však v prísne časovo ohraničených situáciách predstavuje ich limit.

Tvrde dáta: Študijné predpoklady a kurikulárne vedomosti

- Nadpredmetové zručnosti: V tohtoročnom celoslovenskom komerčnom externom testovaní Komparo dosiahli naši žiaci priemerné výsledky vo všeobecných študijných predpokladoch (priemerný percentil 51, individuálne maximum na úrovni 96. percentilu). Tieto dáta dokazujú, že slobodné prostredie bez vonkajšieho tlaku na výkon rozvíja schopnosť kritického myslenia, logického úsudku, riešenia problémov a prepájania súvislostí. Prispieva k tomu aj systematická podpora zážitkového učenia v prírode a exteriéri.
- Žiaci bežných škôl majú náskok vo faktografických a pamäťových predmetoch, ktoré vyžadujú memorovanie špecifických dát naviazaných na ročníkové osnovy – u nás sme zaznamenali najnižší výsledok v geografii (priemerný percentil 18) a nízke skóre v biológii (priemerný percentil 24).
- Žiaci z bežných škôl sú zvyknutí na neustále sumatívne testovanie, majú rozvinutú „testovaciu gramotnosť“ a rutinu, ktorá žiakom Slobodnej školy chýba, čo u nich pri neznámom formáte testu pod časovým tlakom generuje stres a úzkosť.
- Naše pozorovania a kazuistiky otvorene potvrdzujú, že absencia povinného precvičovania vedie u našich detí k deficitom v technických základoch gramotnosti, pravopise a formálnej úprave textu či matematiky. Kým logické myslenie žiakov je na vysokej úrovni, ich písomný prejav často skĺza do skratkovitosti a zrkadlových chýb.

Tvrde dáta: Emocionálna inteligencia

- Slobodné prostredie bez známkov vedie deti k vysokej miere úprimnej sebareflexie. Keď žiaci Slobodnej školy odpovedajú na otázky o svojej sebaúcte, adaptabilite či vzťahoch, sú k sebe kritickí, realistickí a odmietajú konformitu. Uvedomujú si zložitosť svojich emócií a nemajú potrebu ich navonok zjednodušovať.
- Žiaci z bežných škôl dosiahli vyššie skóre v subjektívnom pociť stability, adaptability a rovesníckych vzťahov. Pevná štruktúra bežnej školy im dáva čitateľný, predvídateľný režim a stabilné sociálne roly, vďaka čomu majú silnejší pocit kontroly nad situáciou. Žiaci z bežných škôl môžu mať tiež tendenciu hodnotiť sa sociálne žiaducim spôsobom, očakávať vonkajšie potvrdzovanie a hodnotenie dospelým a prezentovať veci vo svetle vyhovujúcim očakávaniam, aby sa vyhli spochybňovaniu a konfliktom.
- Život v slobode bez pevného vonkajšieho nastavenia so sebou môže prinášať reálnu psychickú a sociálnu záťaž. Pre niektorých žiakov Slobodnej školy, najmä introvertnejších či zraniteľnejších, môže byť neustále vyjednávanie o svojom mieste v zmiešanej skupine bez zásahu autority vyčerpávajúce.
- Výskum rovnako ukázal, že žiaci bežných škôl disponujú výrazne vyššou voľnou vytrvalosťou dokončovať aj zadané, nezáživné či neatraktívne povinnosti. Žiaci Slobodnej školy sa spoliehajú na čistý vnútorný záujem a v momente, keď aktivitu nevnímajú ako zmysluplnú, typicky odmietajú prekonávať vnútorný odpor, čo pre nich predstavuje reálny limit v prispôsobivosti očakávanej v bežnej spoločnosti. To koreluje so zahraničnými štúdiami o absolventoch, ktoré popisujú dvojnásobný podiel kariéry "na voľnej nohe" v podnikaní či umení oproti bežnej populácii.

Žiadna „hra na demokraciu“: Žiaci reálne rozhodujú o zamestnancoch a rozpočte

V dennom štúdiu v školskom roku 2025/2026 vzorka obsahovala 50 žiakov pod vedením približne dvojnásobného počtu dospelých ako v bežných školách. Súčasne škola zabezpečuje domáce vzdelávanie pre viac ako 850 externých žiakov z celého Slovenska.

Samospráva v Slobodnej škole je reálnym trenažérom pre život v 21. storočí. Škola je riadená dôsledne horizontálne a stavia na sociokratických princípoch, kde má hlas dieťaťa rovnakú váhu ako hlas dospelého:

- Komunitné stretnutia: Počas uplynulého školského roka sa uskutočnilo 154 komunitných stretnutí. Až tri štvrtiny týchto zhromaždení (aj s účasťou vyše 60 osôb) kompletne moderovali a riadili samotní žiaci.
- Finančná nezávislosť: V škole aktívne funguje 14 komisií a dôležitá finančná komisia v uplynulom roku priamo rozhodovala o alokácii päťciferného rozpočtu určeného na výlety, vybavenie, dopravu, vstupenky, zmrzlinu a mnohé ďalšie potreby komunity.

Komisia disponuje vlastným bankovým účtom a pokladňou. Žiaci sa tak učia reálnej finančnej gramotnosti, prioritizácii potrieb, plánovaniu a zodpovednosti.

- Riešenie konfliktov: Prostredníctvom Ľudskoprávnej komisie a sociokratického dialógu žiaci sami priamo participujú na riešení rovesníckych konfliktov a ochrane práv jednotlivca v komunite.

Národné uznanie a medzinárodný presah

Serióznosť a inovatívnosť košického modelu oceňujú odborné inštitúcie doma aj v zahraničí:

1. Ministerstvo školstva SR: Slobodná škola bola úspešne zapísaná do zoznamu poskytovateľov nových foriem personalizovanej podpory škôl Ministerstva školstva SR, čo jej umožňuje oficiálne zdieľať svoje unikátne know-how s ďalšími školami v systéme.
2. OSN správy o vzdelávaní: V rámci medzinárodného projektu FutureEd boli príspevky Slobodnej školy zapracované do tematickej správy osobitnej spravodajkyne OSN pre právo na vzdelanie pre 62. zasadnutie Rady OSN pre ľudské práva v roku 2026.
3. Akademické konzultácie: Predstavitelia školy poskytujú odborné konzultácie Univerzite Tomáša Baťu v Zlíne pri tvorbe metodiky a zakladaní laboratórnej školy v Českej republike a aktívne spolupracujú na medzinárodnom poli s asociáciami a univerzitami, napríklad s The Necessary Teacher Training College v Dánsku.

„Slobodná škola nie je v prvom rade o trochu väčšej slobode či rešpektujúcejšej komunikácii. História ukazuje, že spoločnosť je vďaka právam žien či menšín pestrejšia a odolnejšia. Naša škola stojí na dôvere a na vedecky podloženej skúsenosti, že právo a rozhodnutie dieťaťa môže mať skutočný pozitívny dôsledok na jeho realitu. A o otázke, čo sa stane, keď my dospeli začneme deti brať vážne,“ uzatvárajú iniciátori projektu.

Pozvánka pre médiá – Program Dňa otvorených dverí (11. september 2026)

Pozývame novinárov a redaktorov, aby prišli osobne zažiť prostredie, v ktorom deti berieme vážne.

Miesto konania: Súkromná základná škola slobodného demokratického vzdelávania, Galaktická 9, Košice

Dátum: Piatok, 11. september 2026

Program pre médiá zahŕňa:

- Účasť na reálnom komunitnom stretnutí vedenom a moderovanom žiakmi.
- Prezentácia fungovania žiackych komisií (finančná, ľudskoprávna, bufetová).
- Prezentácia doterajších vedeckých výsledkov experimentálneho overovania.
- Priestor na rozhovory a diskusiu s riaditeľom školy, psychológmi, sprievodcami (učiteľmi) a samotnými žiakmi.

Súkromná základná škola slobodného demokratického vzdelávania
Private elementary school of democratic education

Galaktická 9, 04012 Košice - www.slobodnaskola.sk - info@slobodnaskola.sk +421 948 223 247

Kontakt pre médiá, akreditácia a doplňujúce otázky:

Ing. Juraj Mazák, Ing. Paed. IGIP – riaditeľ školy a štatutár zriaďovateľa

Email: info@slobodnaskola.sk

Telefón: +421 948 223 247

Web: www.slobodnaskola.sk